

ВІДГУК

офіційного опонента доктора наук з фізичного виховання і спорту, професора
Лісенчука Генадія Анатолійовича на дисертаційну роботу

Вей Біна «Вдосконалення функціональних можливостей футболістів вікової
категорії U19», подану на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю
017 Фізична культура і спорт, галузь знань 01 Освіта / Педагогіка

Актуальність теми дисертаційної роботи. Дисертаційна робота Вей Біна присвячена актуальній науково-практичній проблемі – вдосконаленню функціонального забезпечення спеціальної працездатності футболістів вікової категорії U19 у структурі річного тренувального циклу. Актуальність теми зумовлена зростанням інтенсивності та динамічності змагальної діяльності у сучасному футболі, що висуває підвищені вимоги до рівня функціональної готовності спортсменів наприкінці етапу багаторічної підготовки. Підкреслено, що в сучасному підході існує дефіцит засобів і методів підготовки, які сприяють формуванню цілісної структури спеціальної підготовленості на основі закономірностей біологічної адаптації з урахуванням вікової і кваліфікаційної категорії футболістів U19. Автор переконливо обґрунтовує, що традиційні підходи до підготовки юних футболістів характеризуються суперечністю між великим обсягом змагальних навантажень та закономірностями адаптації функціональних систем. Дисертант також підкреслює обмеженість використання лише таких інтегральних показників, як максимальне споживання кисню або лактат для оцінки функціональних можливостей.

Значущість вирішення проблеми зростає в разі обґрунтування певних принципів побудови тренувального процесу юних кваліфікованих футболістів на основі системного і синергічного підходів до управління тренувальними і змагальними навантаженнями.

Потреба у визначенні структури функціонального потенціалу, визначенні його компонентів та критеріїв оцінки підтверджує наукову й практичну значущість обраного напрямку дослідження.

Оцінка змісту, наукового рівня та обґрунтованості положень дисертації. У роботі теоретично обґрунтовано та експериментально перевірено систему вдосконалення функціональних можливостей футболістів U19. Автором здійснено ґрунтовний аналіз сучасного стану проблеми функціональної підготовки у футболі та суперечностей між змагальними вимогами й адаптаційними можливостями спортсменів юнацького віку. Підкреслено, що традиційні підходи до підготовки юних футболістів характеризуються суперечністю між великим обсягом змагальних навантажень та закономірностями адаптації функціональних систем.

Розроблено концепцію функціональної підготовки, що включає обґрунтування цілісної структури послідовно пов'язаних компонентів формування функціональних резервів, розвиток фізичних кондицій та вдосконалення техніко-тактичних дій гравців. Протягом реалізації експериментальної концепції управління розроблені і проваджені в систему підготовки футболістів інструменти аналізу відповідних інформаційних ресурсів, інтепритації даних і розробки і застосування сучасних засобів і методів функціональної підготовки. При цьому дисертант підкреслює обмеженість використання лише таких інтегральних показників, як максимальне споживання кисню і лактат для оцінки функціональних можливостей. Потреба у визначенні структури функціонального потенціалу, визначенні його компонентів та критеріїв оцінки підтверджує наукову й практичну значущість обраного напрямку дослідження.

В результаті дослідження адаптовано та модифіковано тестовий комплекс CRS & IE test для умов ігрового навантаження футболістів U19, запропоновано методику комплексного функціонального моніторингу з використанням сучасних фізіологічних показників (VO_2 , EqPaCO_2 , EqVCO_2 , EqVO_2 , La), експериментально підтверджено ефективність денної програми функціональної підготовки. Методичний апарат роботи відповідає науковим вимогам, базується на сучасних підходах спортивної біології та теорії спорту, зокрема принципів вікової періодизації спортсменів, цільових настанов тренувального процесу на

етапі підготовки до вищих досягнень. Автор коректно застосовує статистичні методи, а інтерпретація результатів є логічною, переконливою та науково обґрунтованою.

До головних результатів дослідження слід відносити нові наукові і практичні положення, розроблені дисертантом, а саме: розроблення концептуальної моделі функціональної підготовки футболістів U19; обґрунтування чинників вдоскоалення періодизації певного періоду річного циклу підготовки з урахуванням вікових особливостей футболістів 17-18 років; удосконалення CRS & IE test як інструмента оцінки функціонального забезпечення спеціальної працездатності футболістів U19; встановлення закономірностей розвитку спеціалізованих рухових якостей і функцій організму футболістів протягом етапу підготовки до вищих досягнень.

Практичне значення роботи полягає у можливості широкого впровадження запропонованої системи тренувальних впливів і системи тестового контролю в діяльність футбольних академій, ДЮСШ та клубних структур.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій. Теоретичне підґрунтя дослідження ґрунтується на фундаментальних роботах українських і закордонних спеціалістів з футболу, теорії і біології спорту, а саме В. Шамардіна, В. Ніколаєнка, J. Ekblom, В. Платонова, В. Міщенко, що демонструє глибоку інтеграцію у науковий контекст. Детальне ознайомлення з текстом дисертації Вей Біна дає підстави стверджувати, що підхід здобувача до наукової проблематики є чітким продовженням та розвитком існуючих наукових підходів, зокрема у напрямі врахування закономірностей короткострокової і довгострокової адаптації під впливом тренувальних і змагальних навантажень з урахуванням вікових особливостей спортсменів.

Варто наголосити на достатньо якісній структурованості роботи, логічності викладу матеріалу, формулюванні науково-методологічного компоненту дисертаційної роботи та узгодженості його складових.

Достовірність отриманих результатів забезпечується адекватністю методів меті і завданням роботи, достатнім обсягом і репрезентативністю емпіричного матеріалу. Це забезпечує високий рівень наукової обґрунтованості положень, які розроблені в дисертації.

Обґрунтованість наведених результатів базується на фундаментальних даних методологічного характеру та використанні таких методів: аналіз, узагальнення і систематизація матеріалів наукової та методичної літератури і глобальної інформаційної мережі «Internet»; педагогічне спостереження тренувального процесу та змагальної діяльності футболістів юнацького віку U19; тестування футболістів юнацького віку U19; педагогічний експеримент; методи математичної статистики.

Характеристика основних положень роботи. Дисертаційна робота викладена на 201 сторінці, складається з анотації, вступу, огляду літератури, опису матеріалів та методів досліджень, трьох розділів власних досліджень, висновків, списку використаних джерел (164 джерела, із яких 135 відображають результати досліджень зарубіжних фахівців), а також 5 додатків. Результати дослідження проілюстровано 11 рисунками та 5 таблицями.

Робота має чітку побудову – від аналізу актуальності проблеми і системи підготовки футболістів до впровадження і апробації авторських розробок. Розділи послідовно пов'язані між собою, що створює логічну цілісність дослідження.

У вступі визначено цільові настанови і основні інструменти дослідження, показано, що наукова новизна і практична значущість ґрунтується на чіткому розумінні проблеми, визначенні шляхів її вирішення і обґрунтуванні конкретних результатів дослідження.

В першому розділі «Шляхи підвищення ефективності тренувального процесу футболістів на етапі підготовки до вищих досягнень» розглянуто специфічні аспекти підготовленості футболістів на етапі підготовки до вищих досягнень, обґрунтовані напрями підвищення ефективності спеціальної підготовки футболістів вікової категорії U19, виявлені специфічні проблеми

фізичної підготовки юних кваліфікованих футболістів на етапі підготовки до вищих досягнень, сформовані теоретичні передумови до підвищення ефективності моделювання техніко-тактичної підготовки з урахуванням функціональної підготовленості футболістів. Визначено, що провідною умовою досягнення відповідного результату є розуміння, що є функціональний потенціал і його специфічні прояви у футболістів вікової категорії U19.

У другому розділі «Методи та організація дослідження» обґрунтовано інструменти дослідження, методи їх застосування відповідно цільовим настановам дослідження. Мега аналіз, моніторинг тренувальної і змагальної діяльності футболістів 17-18 років доповнені засобами педагогічного тестування і комплексного фізіологічного дослідження. Засоби контролю, оцінки і інтерпретації показників були природним чином інтегровані в структури підготовки футболістів.

Засоби, методи контролю, контингент і організація дослідження відповідали меті і завданням, отриманим результатам дослідження.

В третьому розділі «Теоретико-методичні засади програмного забезпечення фізичної підготовки футболістів на етапі спеціалізованої базової підготовки» надано теоретико-методичне обґрунтування системи вдосконалення спеціальної працездатності футболістів категорії U19, визначені критерії функціональної підготовленості, які визначають спеціальну функціональну підготовку футболістів U19.

В четвертому розділі «Специфічні характеристики функціонального забезпечення спеціальної працездатності футболістів на етапі спеціалізованої базової підготовки» розглянуто структурну організацію управління фізичної підготовки футболістів на етапі підготовки до вищих досягнень, визначені експериментальні характеристики дослідження функціонального забезпечення спеціальної працездатності футболістів U19, установлені функціональні предиктори орієнтації фізичної підготовки футболістів вікової категорії U19.

В п'ятому розділі «Орієнтація функціональної підготовки футболістів вікової категорії U19 на етапі підготовки до вищих досягнень» здійснено

фізіологічний моніторинг спеціальної працездатності футболістів на етапі підготовки до вищих досягнень. В результаті реалізації програми визначені специфічні особливості побудови контролю спеціальної працездатності футболістів вікової категорії U19. Показано, що результати контролю, оцінки і інтерпретації стали природним підґрунтям формування програми спеціальної підготовки юних кваліфікованих футболістів. Обґрунтовані засоби контролю функціонального забезпечення спеціальної працездатності футболістів вікової категорії U19. На основі спеціалізованої функціональної спрямованості тренувального процесу на індивідуальному і груповому рівні визначені кількісні і якісні характеристики програми, яку спрямовано на вдосконалення функціонального забезпечення спеціальної працездатності футболістів вікової категорії U19. Проведено моніторинг енергетичного забезпечення спеціальної працездатності футболістів вікової категорії U19.

В розділі 6 проведено аналіз і узагальнення результатів дослідження. Систематизовані групи даних, які доповнюють і підтверджують сучасні уявлення про тематику дослідження, абсолютно нові, які є основним предметом дослідження.

Обґрунтовані висновки, надані практичні рекомендації.

Список використаних джерел відповідає встановленим нормам сучасних досліджень і відповідності використаних джерел цільовим настановам дослідження.

Таке представлення результатів наукової роботи є достатнім. Кількість публікацій, обсяг, якість, повнота висвітлення результатів та розкриття змісту дисертації відповідають чинним вимогам. Зазначені публікації повною мірою висвітлюють основні наукові положення дисертації.

Основні положення дисертаційної роботи представлені на XV–XVII Міжнародних конференціях молодих вчених «Молодь та олімпійський рух» (м. Київ, 2022–2024 рр.)

Відсутність порушення академічної доброчесності. Дисертація є самостійним науковим дослідженням, в якому відображені власні ідеї і

напрацювання Вей Біна, що дозволило вирішити поставлені у роботі завдання. Робота містить теоретичні положення і висновки, сформульовані дисертантом особисто і які ґрунтуються на її значному теоретичному і власному емпіричному підґрунті. Використані в цьому дослідженні ідеї і положення науковців мають відповідне посилення і застосовані з метою підкріплення ідей автора.

Дискусійні питання і зауваження. Принципових зауважень щодо оформлення і змісту дисертаційної роботи, а також щодо отриманих результатів немає. В процесі рецензування виявлені наступні зауваження, які є дискусійними і не впливають на позитивну оцінку дослідження:

1. У деяких фрагментах тексту спостерігається перевантаженість спеціальною термінологією, що може ускладнювати сприйняття для широкої аудиторії.
2. Висновки могли б містити більш чіткі порівняння з іншими існуючими моделями функціональної підготовки.
3. Варто було б розширити аналіз щодо впливу ігрових амплуа на функціональні показники.
4. Можна було б доповнити аналізом вплив індивідуальних техніко-тактичних стилів гри на характеристики функціональних показників.
5. У методичному розділі бажано подати розширену схему внутрішньомікроциклової динаміки навантажень.

Загальний висновок

Дисертаційна робота Вей Біна на тему «Вдосконалення функціональних можливостей футболістів вікової категорії U19», що подана на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 017 Фізична культура і спорт, є завершеною науковою працею. Дисертація містить наукову новизну та практичну цінність. В дисертації відсутні порушення академічної доброчесності. Структура та зміст дисертаційної роботи повною мірою розкривають тему наукового дослідження та відповідають спеціальності 017 Фізична культура і спорт. Дисертація відповідає вимогам наказу МОН України № 40 від 12.01.2017р. «Про затвердження вимог до оформлення дисертації» та постанови Кабінету Міністрів

України № 44 від 12.01.2022р. «Порядок присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» (зі змінами), а її автор – Вей Бінь, заслуговує на присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 017 Фізична культура і спорт галузі знань 01 Освіта / Педагогіка.

Доктор наук з фізичного
виховання і спорту,
професор, професор кафедри
фізичної культури та спорту
Навчально-наукового
педагогічного інституту імені
В. О. Сухомлинського
Національного університету
кораблебудування імені
адмірала Макарова

Геннадій ЛІСЕНЧУК